

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНА МЕТАЛУРГІЙНА АКАДЕМІЯ УКРАЇНИ**

**РОБОЧА ПРОГРАМА,
методичні вказівки та індивідуальні завдання
до вивчення дисципліни**

“ОСНОВИ БІЗНЕСУ”

Дніпро НМетАУ 2016

Зміст

1. Навчальна програма з дисципліни «Основи бізнесу»
2. Методичні вказівки до виконання індивідуальних робіт з дисципліни «Основи бізнесу»
3. Тематика індивідуальних завдань з дисципліни «Основи бізнесу»
4. Питання для підсумкового контролю з дисципліни «Основи бізнесу»
5. Плани семінарських занять з дисципліни «Основи бізнесу»
6. Тестові завдання з дисципліни «Основи бізнесу»

1. Навчальна програма з дисципліни «Основи бізнесу»

Міністерство освіти і науки України
 Національна металургійна академія України

Кафедра	Політичної економії
---------	---------------------

Затверджую:
 Перший проректор
 професор В.П. Іващенко

“ ___ ” _____ р.

Навчальна програма

з дисципліни Основи бізнесу

Галузь знань	05 07	Соціальні та поведінкові науки Управління та адміністрування
Напрямок	051 071 072 076	Економіка Облік і оподаткування Фінанси, банківська справа та страхування Підприємництво, торгівля та біржова діяльність

Заочна форма навчання

Розклад навчальних годин

	Всього	В т.ч. по семестрах					
Усього годин за навчальним планом	72	72					
у тому числі:							
Аудиторні заняття	12	12					
з них:							
- лекції	8	8					
- лабораторні заняття							
- практичні заняття							
- семінари	4	4					
Самостійна робота, у тому числі:	60	60					
- підготовка до аудиторних занять	8	8					
- підготовка до контрольних заходів	8	8					
- виконання курсових проектів (робіт)							
- виконання індивідуальних завдань	12	12					
- опрацювання розділів програми, які не викладаються на лекціях	32	32					
Підсумковий контроль	3	3					

Загальні положення

Мета дисципліни - сформувати у студентів комплекс знань з основ підприємницької діяльності; допомогти фахівцю оволодіти інструментарієм прийняття ефективних господарських рішень.

Завдання – дати студентам знання суті та форм підприємницької діяльності, навчити принципам вибору певного виду підприємницької діяльності і обрахування витрат при створенні фірми, підготовки документів і реєстрації фірми певної організаційно-правової форми, порядку випуску акцій, укладання угод та ін.

Предмет – підприємництво, як особливий вид економічної діяльності людей, що характеризується економічною творчістю, новаторством, здібністю до ризику, вільному прояву ініціативи і направлений на ефективну мобілізацію матеріальних, фінансових та трудових ресурсів для отримання доходу (прибутку).

У результаті вивчення дисципліни студент **повинен:**

знати: основи прогнозування напрямків розвитку та проблем сучасного бізнесу в контексті його законодавчого та правового регулювання.

вміти:

– використовуючи знання, набуті в процесі вивчення проблем теорії і практики сучасного бізнесу, за допомогою додаткової літератури, статистичного та фактичного матеріалу, проаналізувати структуру та фактори складових суспільного виробництва.

– використовуючи додаткову літературу, за допомогою набутих знань, визначати тенденції та особливості розвитку економічних систем.

– використовуючи знання теорії та практики сучасного бізнесу, за допомогою додаткової літератури критично оцінювати пріоритети та особливості регулювання взаємодій економічних суб'єктів.

– засновуючись на здобутих знаннях закономірностей розвитку

сучасного бізнесу з'ясувати пріоритетні напрямки інтеграції економічних суб'єктів в сучасну світогосподарську систему.

Критерії успішності – отримання позитивної оцінки при складанні індивідуального завдання та контрольних робіт у тестовій формі.

Засоби діагностики успішності навчання – комплект тестових завдань.

Зв'язок з іншими дисциплінами – дисципліна є обов'язковою при підготовці бакалаврів напряму «Економіка і підприємництво». Їй передують вивчення дисциплін «Політична економія», «Історія економічних вчень», «Мікроекономіка», «Макроекономіка», «Міжнародні економічні відносини». Набуті знання та вміння використовуються при вивченні наступних гуманітарних дисциплін.

Структура дисципліни

Модуль	Тема лекції (заняття)	Обсяг, годин	Шифр змістового модуля	Вид підсумкового контролю	
1	Модуль 1. Основи підприємницької діяльності. Ринковий механізм.			Контрольна робота (тестування)	
	<u>Лекції</u>				
	Т.1. Вступ до дисципліни. Основні економічні проблеми.		2		
	Т.2. Ринковий механізм та підприємництво.		4		
	Т.3. Підприємство як основна ланка національної економіки.		2		
	Т.4. Роль конкуренції в організації підприємницької діяльності.		2		
	<u>Семінарські заняття</u>		1		
	Т.1. Вступ до дисципліни. Основні економічні проблеми.		1		
	Т.2. Ринковий механізм та підприємництво.				
	Т.3. Підприємство як основна ланка національної економіки.		2		
	Т.4. Роль конкуренції в організації підприємницької діяльності.		2		
<u>Самостійна робота</u>		11			
- підготовка до аудиторних занять					
- опрацювання розділів програми, які не викладаються на лекціях					
- підготовка до складання підсумкового контролю		9			
<u>Усього</u>		36			
2	Модуль 2. Фінансова політика та ефективність підприємництва.			Контрольна робота (тестування)	
	<u>Лекції</u>				
	Т.5. Фінансові основи підприємництва.		4		
	Т.6. Основи ціноутворення.		2		
	Т.7. Інвестиційні джерела розвитку підприємництва.		2		
	Т.8. Ефективність економіки та підприємництва. Підприємницькі ризики.		2		
<u>Семінарські заняття</u>					
Т.5. Фінансові основи підприємництва.		2			

	Т.6. Основи ціноутворення.	2	
	Т.7. Інвестиційні джерела розвитку підприємництва.	1	
	Т.8. Ефективність економіки та підприємництва. Підприємницькі ризики.	1	
	<u>Самостійна робота</u>	11	
	- підготовка до аудиторних занять		
	- опрацювання розділів програми, які не викладаються на лекціях		
	- підготовка до складання підсумкового контролю	9	
	<u>Усього</u>	36	

Зміст дисципліни

Лекційний курс

№№ тем	Назва розділу/теми та її зміст	Тривалість (годин)
1	Вступ до дисципліни. Основні економічні проблеми. Предмет і завдання курсу. Поняття «економіка», «підприємство». Економічні відносини. Суб'єкти економіки та підприємництва. Основні економічні проблеми. Вибір в економіці. Межа виробничих можливостей. Економічна ефективність.	2
2	Ринковий механізм та підприємництво. Товарне виробництво, ринок та ринкова економіка. Попит, пропозиція та ринкова рівновага. Функції та види підприємницької діяльності. Організаційно-правові форми підприємництва в Україні. Власність і економічні інтереси. Власність, експлуатація і управління. Форми державної та муніципальної підтримки підприємництва.	4
3	Підприємство як основна ланка національної економіки. Підприємство (фірма) як основна ланка національної економіки та його цілі. Виробничі фонди, їх структура та відтворення. Фізичне і моральне зношування основних фондів. Амортизація. Сутність та структура витрат підприємства. Собівартість і її структура. Короткостроковий та довгостроковий періоди діяльності фірми. Визначення фірмою оптимального обсягу виробництва.	2
4	Роль конкуренції в організації підприємницької діяльності. Сутність та види конкуренції. Стратегії і методи конкуренції. Ринкові структури (досконала конкуренція, монополія, олігополія, монополістична конкуренція). Конкурентні переваги товарів та фірм. Особливості поведінки підприємств за різних ринкових структур. Антимонопольна політика держави, її форми та методи.	2
5	Фінансові основи підприємництва. Фінанси підприємства. Основні фінансово-економічні показники діяльності підприємства та фірми. Доходи від підприємницької діяльності. Податкові зобов'язання підприємства. Сутність та основні принципи оподаткування. Сутність та структура податкової системи. Податкова політика держави. Податкові пільги. Бухгалтерський баланс.	4
6	Основи ціноутворення. Сутність, структура та види цін. Цінова політика підприємства. Фактори ціноутворення. Цінова еластичність попиту та пропозиції. Методики та стратегії встановлення цін. Розрахунок точки беззбитковості. Стратегії коригування цін (цінове стимулювання, цінова дискримінація та ін.).	2

№№ тем	Назва розділу/теми та її зміст	Тривалість (годин)
7	Інвестиційні джерела розвитку підприємництва. Інвестиції: сутність, види та цілі. Вибір об'єктів інвестування. Іноземне інвестування. Інвестиційна стратегія. Джерела інвестування та використання інвестиційних коштів. Процентна ставка та дисконтування грошових потоків.	2
8	Ефективність економіки та підприємництва. Підприємницькі ризики. Макрорівень підприємницької діяльності. Основні показники розвитку національної економіки. Загальна економічна рівновага та форми макроекономічної нестабільності. Види підприємницьких ризиків. Стратегія розвитку фірми. «Бізнес-область» (ніша ринку). Сутність стратегічного управління. Господарський механізм та економічна політика держави. Зовнішньоекономічне середовище функціонування та розвитку підприємництва.	2

Семінари_12_ / годин /

№№ семінару	Назва семінару	Тривалість (годин)
1	Вступ до дисципліни. Основні економічні проблеми.	1
	Ринковий механізм та підприємництво.	1
2	Підприємство як основна ланка національної економіки.	2
3	Роль конкуренції в організації підприємницької діяльності.	2
4	Фінансові основи підприємництва.	2
5	Основи ціноутворення.	2
6	Інвестиційні джерела розвитку підприємництва.	1
	Ефективність економіки та підприємництва. Підприємницькі ризики.	1

**Розподіл самостійної роботи студентів з дисципліни
“ Основи бізнесу ”**

Денна форма навчання – 40 год.

1. Підготовка до аудиторних занять – 18 год.
2. Підготовка до контрольних заходів – 14 год.
3. Самостійне вивчення розділів програми, що не викладаються у лекціях – 8 год.

Заочна форма навчання – 64 год.

1. Виконання домашніх індивідуальних завдань та їх захист – 18 год.
2. Самостійне вивчення розділів програми, що не викладаються у лекціях – 46 год.

Рекомендована література

Основна література

1. Бобров В.Я. Основи ринкової економіки і підприємництва. Підручник: – К.: Вища школа, 2003. – 719 с.
2. Економічна теорія. Підручник / За ред. В.М. Тарасевича. – К.: Центр навчальної літератури, 2006. – 784 с.
3. Економіка підприємства: Структурно-логічний навч. посібник / За ред. д-ра екон. наук, проф. С. Ф. Покропивного. – К.: КНЕУ, 2001. – 457 с.
4. Круш П.В., Подвігіна В.І. Основи підприємництва: Навчальний посібник. – К.: КНТ, 2009. – 64с.
5. Экономика: Учебник. – 3-е изд. перераб. / Под ред. А.С. Булатова. – М.: Юрист, 2001-2002. – 896с.

Додаткова література

1. Економіка та підприємництво: Зб. наук. праць молодих учених та аспірантів, С.І.Дем'яненко. – К.: КНЕУ, 2000.
2. Гальчинський А.С., Єщенко П.С. Економічна теорія: Підручник. – К.: Вища школа, 2007. - 540с.
3. Економічна енциклопедія.(У трьох томах. Т.1, Т. 2, Т.3.) / Редколегія: С.В.Мочерний (відп. ред.) та інші. – К.: Видавничий центр „Академія”, – 2000, 2001, 2002.- 864с., 848с., 952с.
4. Мочерний С.В., Устенко О.А. Основи економічної теорії: Навч. посібник. – 3-тє вид., стер. – К.: Видавничий Центр "Академія", 2009. – 504с. – (Альма-матер). – Бібліогр.: с. 488-489.
5. Основи економічної теорії: Підручник / За ред. А.А. Чухна. – К.: Вища школа, 2001. – 606с.
6. Экономика для инженеров. В 2х частях. Ч1. Введение в экономическую теорию / Под ред. Ю.А. Комарницкого, А.С. Самора. – М.: Высшая школа, 2001. – 391с.

Укладачі ст. викл.

/ О.О. Алсуф'єва /

**Завідувач кафедри політичної економії
проф., д. е. н.**

/ В.М. Тарасевич /

Узгоджено:

Начальник навчального відділу

/ В.В.Туріщев /

**Голова навчально-методичної комісії за напрямком
071 Облік і оподаткування**

к.т.н., доц.

/ В.Д.Зелікман /

**Голова навчально-методичної комісії за
напрямком Фінанси, банківська справа та
страхування**

к. е. н., доц.

/Л.Г.Сокиринська /

**Голова навчально-методичної комісії за напрямком
076 Підприємництво, торгівля та біржова діяльність
д. е. н., проф.**

/ С.Б. Довбня /

**Голова навчально-методичної комісії за напрямком
051 Економіка**

к.е.н., доц.

/Л.М.Бандоріна/

2. МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ **до виконання індивідуальних робіт з дисципліни** **“ Основи бізнесу ”**

Загальні вимоги до виконання індивідуальної роботи з дисципліни **“ Основи бізнесу ”**

1. Мета і завдання індивідуальної роботи

Індивідуальна робота з дисципліни «Основи бізнесу» є невід’ємною складовою частиною усього учбового процесу і являє собою важливу форму самостійної роботи студентів по вивченню дисципліни.

Виконання індивідуальної роботи направлене, з одного боку, на більш глибоке вивчення економічних проблем, з іншого боку, на вироблення у студентів елементарних навичок наукового дослідження, економічного мислення.

Індивідуальна робота відображає рівень теоретичних знань студента, отриманих в ході вивчення даної дисципліни, і здатність застосовувати їх в реальному житті.

Порядок виконання індивідуальної роботи наступний:

1. Вибір теми, складання і затвердження плану.
2. Вивчення наукової літератури, статистичного матеріалу.
3. Написання індивідуальної роботи.
4. Оформлення індивідуальної роботи.
5. Захист.

2. Вибір теми, складання і затвердження плану

Написання індивідуальної роботи починається з вибору теми. Тематика індивідуальних робіт розробляється викладачем, який читає лекційний курс, і надається студентам. Відповідно до двох останніх цифр номеру залікової книжки студента групи відбувається закріплення за ним варіанту індивідуальної роботи. Для студентів, що складають дисципліну «Основи бізнесу» як академічну різницю призначені теоретичні питання 20-50.

Визначившись з варіантом індивідуальної роботи, студент приступає до підбору і вивчення літератури. Значну допомогу в цьому йому може надати перелік літератури (підручників, навчальних посібників, монографій, наукових статей і т.п.), наданий викладачем у ході читання лекцій, а також тематичний каталог учбово-методичного кабінету кафедри політичної економії НМетАУ (ауд. 201, з 13.00 до 16.30), яким можуть скористатися і студенти Інституту підвищення кваліфікації і перепідготовки керівних кадрів і фахівців металургійного комплексу України.

У процесі вивчення основної і додаткової літератури студент складає план індивідуальної роботи, який складається з вступу, трьох-чотирьох вузлових питань, висновку, списку літератури, що використовується.

План узгоджується з керівником, після чого студент приступає до написання тексту індивідуальної роботи.

3. Написання тексту індивідуальної роботи

Обсяг індивідуальної роботи в рукописному варіанті повинен складати в середньому 15-20 сторінок.

Робота починається з вступу, обсяг якого не повинен перевищувати 1-2 сторінки. У вступі розкривається актуальність вибраної теми, міра її теоретичної розробки, вказуються основні дискусійні питання, формулюється мета написання роботи і дається пояснення загальної логіки викладу матеріалу.

Далі викладається основна частина, в якій розкривається зміст теми.

Виклад кожного розділу доцільно починати з постановки питання, із з'ясування змісту економічних явищ, що аналізуються і реальних процесів. Потім треба перейти до характеристики властивих даним процесам меж і особливостей, показати різноманіття форм вияву і відобразити їх розвиток. Кожне положення роботи не повинно бути просто декларовано. Його потрібно підкріпити аргументованими роз'ясненнями і науково обґрунтованими доказами.

При написанні індивідуальної роботи обов'язково потрібно враховувати специфіку даної дисципліни. У економічний аналіз залучаються не тільки зовнішні форми економічних закономірностей - конкретні інституціональні форми і інструменти, керуючі процесом виробництва, обміну, розподілу і споживання матеріальних благ і послуг. Тому при виборі теми індивідуальної роботи потрібно чітко визначити практичну спрямованість дослідження і при підборі літератури особливу увагу приділити конкретному економіко-статистичному матеріалу. Це можуть бути фінансові і бухгалтерські звіти підприємств, статистичне зведення, бюлетені, матеріали маркетингових і соціологічних досліджень.

У тексті індивідуальної роботи обов'язково повинні використовуватися основні елементи економічного аналізу: графічне або математичне моделювання, зведені таблиці і діаграми.

На закінчення автор повинен чітко сформулювати основні теоретичні висновки і практичні рекомендації, що органічно витікають з кожного питання його роботи. По своєму об'єму висновок не повинен перевищувати 2 сторінки.

Консультуючись з викладачем в процесі написання роботи, студент може отримати відповіді на всі питання, що його цікавлять.

Готову індивідуальну роботу студент повинен здати до учбово-методичного кабінету кафедри політекономії (ауд. 201, з 13.00 до 16.30) не пізніше ніж за 20 календарних днів до іспиту. **Викладач перевіряє роботу в 14 денний строк з дня здачі роботи до кабінету.**

4. Оформлення індивідуальної роботи

Індивідуальна робота може бути виконана як російською, так і українською мовою.

Перша сторінка роботи – титульний аркуш (див. додаток 1). На другій сторінці наводиться план роботи з вказівкою номерів сторінок, які відповідають питанням і підпитанням роботи (див. додаток 2). Текст роботи пишеться на одній стороні стандартного аркуша (формат А4) розбірливо і акуратно.

Допускається представлення індивідуальної роботи у вигляді комп'ютерного роздруку (Times New Roman, 14; міжсточний інтервал – 1,5; всі поля – 2 см; абзацний відступ 1,25-1,27 см: нумерація сторінок у правому верхньому куті; форматування тексту по ширині). Обов'язковою умовою є наявність полів для зауважень рецензента і нумерація сторінок. Нумери сторінок необхідно розміщувати в правому верхньому куту. На перших трьох сторінках номери не проставляються.

У список літературних джерел, що розташований в кінці індивідуальної роботи, включається література, яка безпосередньо використана при написанні роботи (вона цитувалася, на неї посилалися або вона послужила відправною точкою при формуванні концепції автора).

Список літератури формується в наступному порядку:

- 1) законодавчі акти України в хронологічному порядку їх прийняття;
- 2) монографії, збірники, статті - в алфавітному порядку прізвищ авторів; що не мають на титульному аркуші автора - в алфавітному розташуванню заголовків.

Зразок бібліографічного оформлення літературних джерел наведений в додатку 3.

Всі цитати, що наводяться в роботі, беруться в лапки. При пропуску слів ставлять крапки. При цьому необхідно стежити, щоб таке скорочення не відбилося на значенні цитат. Необхідні пояснення можуть вміщуватися в самому тексті в дужках або у виносках і обов'язково обумовлені, щоб читач бачив, що обмовка належить автору, а не джерелу, що цитується. Звичайно це робиться вказівкою ініціалів автора контрольної роботи в лапки.

Всі цитати і статистичні дані повинні мати посилання на джерела. Допускається два варіанти оформлення посилань:

- посилання наводиться внизу сторінки і відділяється від тексту горизонтальною лінією. У посиланнях на книги вказується прізвище і ініціали автора, повна назва книги, видавництво, рік видання і кількість сторінок (див. додаток 4а). При декількох посиланнях на одне і те ж джерело на одній сторінці (якщо вони йдуть підряд) досить, не повторюючи його назви, писати “Там же, - 3.”. У випадку, коли неодноразово цитується одна і та ж робота, можна не повторювати її кожний раз, а обмежитися прізвищем і ініціалами автора і вказівкою “Указ. соч., - 3.”;
- посилання у вигляді [№, З], де № - номер літературного джерела в списку літератури, що використовується, З - номер сторінки, з якої взята цитата (див. додаток 4 б).

У разі посереднього цитування, перед назвою джерела ставиться “див. там-то”.

Таблиці, що наводяться в тексті, графіки, діаграми, математичні моделі повинні бути правильно оформлені.

Таблиці нумеруються арабськими цифрами в межах розділу (питання). У правому верхньому куту таблиці над заголовком вміщується напис “Таблиця” з вказівкою номера таблиці. Номер таблиці повинен складатися з номера розділу і порядкового номера таблиці, розділеного крапкою (див. додаток 5 а).

Рисунки (графіки, схеми, різні діаграми) також нумеруються в межах розділу. Нумерації складаються з слів “Рисунок” (графік, діаграма), номер розділу, крапка, номер малюнка в розділі. Найменування малюнка вміщують над ілюстрацією, номер малюнка - під нею (див. додаток 5 б).

При першому посиланні на рисунок (таблицю) вказується його (її) повний номер, при повторному посиланні додають “див.”, наприклад “див. рис. 2.1”. Якщо в роботі одна таблиця (рисунок), її (його) не нумерують і слова “Таблиця” (“Рис.”) не пишуть.

Порушення вимог до оформлення індивідуальної роботи призводить до необхідності її переробки.

5. Захист індивідуальної роботи

Керівник роботи перевіряє індивідуальну роботу та виставляє попередню оцінку. Якщо оцінка позитивна, робота допускається до захисту. На роботі зазначається «До захисту», ставиться дата та підпис викладача.

При підготовці до захисту студенту потрібно уважно ознайомитися з критичними зауваженнями рецензента, додатково вивчити питання, що викликали ці зауваження.

Захист індивідуальної роботи складається з доповіді студента (5 - 7 хвилин) по виконаній роботі та у відповідях на питання, які поставлені в рецензії керівником або виникли в ході захисту. Після цього визначається захищена чи не захищена індивідуальна робота.

Оцінювання індивідуальної роботи здійснюється викладачем, на роботі ставиться надпис «Захищено», дата та підпис викладача. Захищена індивідуальна робота виступає допуском студента до складання заліку з дисципліни «Основи бізнесу».

Додаток 1
Зразок оформлення титульної сторінки

Міністерство освіти та науки України
Національна металургійна академія України

Кафедра політичної економії

ІНДИВІДУАЛЬНА РОБОТА

з дисципліни “ Основи бізнесу ”
на тему: « Посередницька діяльність »

Виконав:

студент гр. МС-08-23
Петров А.С.

/ підпис /

Перевірив:

к.е.н, доц.
Сидорчук Е.Н.

/ підпис /

Дніпро 2016

Зразки оформлення плану індивідуальної роботи

Посередницька діяльність.

План роботи

	стор.
ВСТУП.	3
1. Зміст та роль посередницької діяльності в суспільному виробництві.....	5
2. Форми та види посередницької діяльності	10
3. Специфіка та напрями покращення посередницької діяльності в Україні (з наведенням статистичних даних).....	17
ВИСНОВОК.	28
ЛІТЕРАТУРА.	30

Зразок оформлення списку літератури, що використовується

ЛІТЕРАТУРА

1. Баб'як М.Н., Пешенкова Л.А., Рибчук А.В. Економічна теорія: Навчальний посібник. – Київ: Центр навчальної літератури, 2005. – 208с.
2. Бутук А.И. Экономическая теория: Учебное пособие. – 2-е изд., перераб. и доп.-К.:Викар, 2003.- 668с.
3. Гальчинський А.С., Єщенко П.С. Економічна теорія: Підручник.-К.: Вища школа, 2007. - 540с.
4. Економічна енциклопедія.(У трьох томах. Т.1, Т. 2, Т.3.) /Редколегія: С.В.Мочерний (відп. ред.) та інші. – К.: Видавничий центр „Академія”, - 2000, 2001, 2002.- 864с., 848с., 952с.
5. Економічна теорія: Політекономія: Підручник /За ред.. В.Д.Базилевича. – 6-те вид., перероб. і доп. – К.: Знання – Прес, 2007. – 719 с.
6. Экономическая теория (политэкономия): Учебник /Под общ. Ред. заслуженных деятелей науки Российской Федерации, профессоров В.И. Видянина, Г.П. Журавлёвой. – М.: Изд-во Рос. Экон. Акад., 2000. - 592с.

Зразок оформлення посилань

Неокласична школа першорядне значення додає визначенню попиту, виходячи з твердження про те, що “головною вимогою людини є задоволення його потреб, спочатку - життєво необхідних, потім - інших, менш настійних. Отже, на перше місце висувається попит, який є не що інше, як зовнішній вияв більш глибоких потреб людини”.¹⁾

Схильність до споживання - величина відносно постійна, тому “причину порушення рівноваги на товарному ринку потрібно шукати не в процесі виробництва коштів споживання. Це порушення може витікати з диспропорції між пропозицією коштів накопичення і попитом на них”.²⁾

¹⁾Пезенти А. Очерки политической экономии.-Т.2. - М.: Прогресс, 1976.- С. 340.

²⁾ Жамс Е. История экономической мысли XX века. - М.: Изд-во иностранной литературы, 1959. - С. 250.

Зразок оформлення посилань

“Найбільш знаменний момент, що характеризує заощадження і інвестиції, - затверджує П.Самуельсон, - полягає в тому, що в нашому індустріальному суспільстві вони звичайно здійснюються різними особами і по незалежних один від одного причинах” [8, 250-251].

“Багато які економісти вважають, що такий структурний доказ, як міра концентрації або індекс Герфіндаля, недостатній для визначення міри конкурентності ринку. Більш того, вони затверджують, що треба передусім звернути увагу на саму ринкову поведінку фірм” [3, 214].

Зразок оформлення таблиці

Таблиця 1.2

Використання компаніями США різних методів амортизації¹⁾

Методи	Роки			
	1986	1987	1988	1989
Прямолінійні	562	566	562	564

Прискорені:				
суми чисел	26	25	20	17
Зменшеного залишку	65	57	57	57
Одиниць продукції	59	52	62	65
Інші	69	68	69	74

¹⁾Финансовые и инвестиционные показатели деятельности фирмы. - М.: Финансы и статистика, 1991. - С. 27.

Додаток 5 б

Зразок оформлення графіків

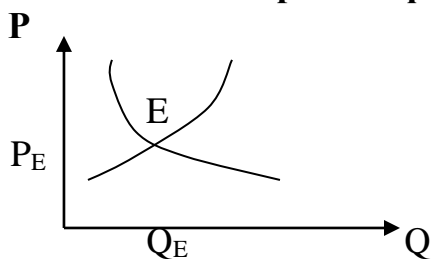

Рис. 2.1. Ціна рівноваги

3. ТЕМАТИКА ІНДИВІДУАЛЬНИХ РОБІТ з дисципліни “ Основи бізнесу ”

1. Предмет навчальної дисципліни. Основна термінологія. «Основи бізнесу» і інші навчальні дисципліни в області економіки і менеджменту.
2. Бізнес і ринкова економіка.
3. Сутність понять «бізнес» і «підприємництво», різноманітні теорії підприємництва.
4. Умови, принципи і функції підприємництва.
5. Форми підприємництва і організаційно-правові форми підприємств.
Індивідуальне і колективне підприємництво.
6. Господарські товариства: зміст, порядок створення та державної реєстрації.
7. Установчі документи для створення господарчого товариства
8. Статутний фонд ВАТ і порядок його формування.

9. Відкриті Акціонерні Товариства (ВАТ): порядок створення і особливості функціонування в Україні.
10. Закриті акціонерні товариства (ЗАТ): порядок створення і особливості функціонування в Україні.
11. Випуск акцій акціонерним товариством: порядок прийняття рішення, проведення емісії та її державна реєстрація.
12. Товариства з обмеженою відповідальністю (ТОВ): порядок створення і особливості функціонування в Україні.
13. Товариства з додатковою відповідальністю. Законодавство України про створення трастів і їхня роль в економіці.
14. Державні підприємства: види і форми, підприємництво.
15. Порядок державної реєстрації фірми і основні законодавчо-нормативні документи, що його регулюють.
16. Тенденція розвитку підприємництва, його підтримка і регулювання в Україні.
17. Організаційно-виробнича діяльність в бізнесі. Виробничі функції підприємця.
18. Планування підприємницької діяльності*, внутрішньо фірмове планування. Елементи, етапи і види планування.
19. Бізнес-план, зміст і роль в розвитку підприємства. Порядок укладання і виконання.
20. Управління як функція бізнесмена. Система управління. Організація і функції управління.
21. Об'єкти управління. Управлінська стратегія, управління маркетингом.
22. Інноваційна функція підприємця.
23. Засоби управління в бізнесі..
24. Аналіз підприємницької діяльності. Основна мета аналізу і оцінка діяльності підприємства.
25. Аналіз ефективності підприємницької діяльності і витрат виробництва,
26. Ризик в бізнесі і аналіз конкурентного успіху.

27. Етика і етикет підприємця.
28. Етичний кодекс підприємця. Імідж. Publik relations.
29. Етикет в бізнесі і його що складові.
30. Фінансове середовище підприємства.
31. Фінансове ринок, операції на фондовому ринку. Управління портфелем цінних паперів.
32. Держава і фінанси підприємства. Податкова система.
33. Підприємство і банки. Кредитування підприємницької діяльності.
34. Лізинг і його роль в розвитку підприємництва.
35. Факторинг і його роль в розвитку підприємництва..
36. Основні фінансові документи фірми. Баланс і форма 2.
37. Планування, управління і аналіз фінансового стану. Фінансові показники.
38. Комерційна діяльність підприємства: загальна характеристика і особливості розвитку в Україні.
39. Маркетинг в бізнесі, проведення маркетингових досліджень.
40. Реклама і реалізація товару. Реклама як вид підприємницької діяльності.
41. Роль бізнесмена в ціноутворенні, види цін, витрати обігу.
42. Реалізація продукції як функція бізнесмена. Засоби реалізації товару: робота на замовлення, робота на вільний ринок.
43. Торгівля, її види і особливості.
44. Види комерційних угод та їх зміст.
45. Біржі і біржова діяльність.
46. Посередницька діяльність.
47. Аудит, як вид підприємницької діяльності.
48. Трудовий колектив і управління персоналом.
49. Поняття трудового колективу і персоналу. Законодавство про трудові відношення.
50. Теорії управління персоналом і значення їхніх знань для бізнесмена..
51. Кадрова служба фірми.
52. Форми найму на роботу.

53. Колективний договір.
54. Бізнес, підготовка і перепідготовка кадрів. Біржі праці.
55. Нормування праці і його роль в організації праці.
56. Організація оплати праці. Заохочення за працю і його форми.
57. Малі підприємства і особливості їх розвитку в Україні.

4. ПИТАННЯ ДО ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ З ДИСЦИПЛІНИ «Основи бізнесу»

1. Предмет навчальної дисципліни. Основна термінологія. «Основи бізнесу» і інші навчальні дисципліни в області економіки і менеджменту.
2. Бізнес і ринкова економіка.
3. Сутність понять «бізнес» і «підприємництво», різноманітні теорії підприємництва.
4. Умови, принципи і функції підприємництва.
5. Форми підприємництва і організаційно-правові форми підприємств. Індивідуальне і колективне підприємництво.
6. Господарські товариства: зміст, порядок створення та державної реєстрації.
7. Установчі документи для створення господарчого товариства
8. Статутний фонд ВАТ і порядок його формування.
9. Відкриті Акціонерні Товариства (ВАТ): порядок створення і особливості функціонування в Україні.
10. Закриті акціонерні товариства (ЗАТ): порядок створення і особливості функціонування в Україні.
11. Випуск акцій акціонерним товариством: порядок прийняття рішення, проведення емісії та її державна реєстрація.
12. Товариства з обмеженою відповідальністю (ТОВ): порядок створення і особливості функціонування в Україні.
13. Товариства з додатковою відповідальністю. Законодавство України про створення трастів і їхня роль в економіці.

14. Державні підприємства: види і форми, підприємництво.
15. Порядок державної реєстрації фірми і основні законодавчо-нормативні документи, що його регулюють.
16. Тенденція розвитку підприємництва, його підтримка і регулювання в Україні.
17. Організаційно-виробнича діяльність в бізнесі. Виробничі функції підприємця.
18. Планування підприємницької діяльності*, внутрішньо фірмове планування. Елементи, етапи і види планування.
19. Бізнес-план, зміст і роль в розвитку підприємства. Порядок укладання і виконання.
20. Управління як функція бізнесмена. Система управління. Організація і функції управління.
21. Об'єкти управління. Управлінська стратегія, управління маркетингом.
22. Інноваційна функція підприємця.
23. Засоби управління в бізнесі..
24. Аналіз підприємницької діяльності. Основна мета аналізу і оцінка діяльності підприємства.
25. Аналіз ефективності підприємницької діяльності і витрат виробництва,
26. Ризик в бізнесі і аналіз конкурентного успіху.
27. Етика і етикет підприємця.
28. Етичний кодекс підприємця. Імідж. Publik relations.
29. Етикет в бізнесі і його що складові.
30. Фінансове середовище підприємства.
31. Фінансове ринок, операції на фондовому ринку. Управління портфелем цінних паперів.
32. Держава і фінанси підприємства. Податкова система.
33. Підприємство і банки. Кредитування підприємницької діяльності.
34. Лізинг і його роль в розвитку підприємництва.
- 35 Факторинг і його роль в розвитку підприємництва..

36. Основні фінансові документи фірми. Баланс і форма 2.
37. Планування, управління і аналіз фінансового стану.
Фінансові показники.
38. Комерційна діяльність підприємства: загальна характеристика і особливості розвитку в Україні.
39. Маркетинг в бізнесі, проведення маркетингових досліджень.
40. Реклама і реалізація товару. Реклама як вид підприємницької діяльності.
41. Роль бізнесмена в ціноутворенні, види цін, витрати обігу.
42. Реалізація продукції як функція бізнесмена. Засоби реалізації товару: робота на замовлення, робота на вільний ринок.
43. Торгівля, її види і особливості.
44. Види комерційних угод та їх зміст.
45. Біржі і біржова діяльність.
46. Посередницька діяльність.
47. Аудит, як вид підприємницької діяльності.
48. Трудовий колектив і управління персоналом.
49. Поняття трудового колективу і персоналу. Законодавство про трудові відношення.
50. Теорії управління персоналом і значення їхніх знань для бізнесмена..
51. Кадрова служба фірми.
52. Форми найму на роботу.
53. Колективний договір.
54. Бізнес, підготовка і перепідготовка кадрів. Біржі праці.
55. Нормування праці і його роль в організації праці.
56. Організація оплати праці. Заохочення за працю і його форми.
57. Малі підприємства і особливості їх розвитку в Україні.

ПЛАН СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ З ДИСЦИПЛІНИ «Основи бізнесу»

ПЛАН

семінарського заняття з теми 1

«Вступ до дисципліни. Основні економічні проблеми».

1. Сутність біржової діяльності. Розвиток і сучасний стан біржової торгівлі.
2. Біржі як елемент інфраструктури ринку та їх еволюція. Класифікація бірж.
3. Біржовий товар та його види.
4. Задачі та функції біржі, принципи біржової торгівлі.

Література

1. Сохацька О.М. Біржова справа: Підручник. – 2-ге вид. змін. й доп. – Тернопіль: Карт-бланш, К.: Кондор, 2008. – С.12-57.
2. Дудяк Р.П., Бугіль С.Я. Організація біржової діяльності: основи теорії і практикум: Навчальний посібник. 2-ге видання, доповнене. – Львів: "Новий світ-2000", "Магнолія плюс". – 2003. – С.10-28.
3. Кушнір Т.Б. Економіка і організація біржової торгівлі: Навч. Посіб.: 2 вид., стереотипне. – Харків: Консул, 2004. – С.7-28.
4. Дегтярева О.И. Биржевое дело: Учебник для вузов. – М.: ЮНИТИ-ДАНА, 2001. – С.10-39.
5. Основи економічної теорії: Підручник. – 3-є вид. / Ред. Ю.В. Ніколенко. – К., 2003. – С. 222-261.
6. Белых В.С., Виниченко С.И. Биржевое право. – М.: Изд-во Норма, 2001. –С.30-54.

Реферати

- a. Роль товарних бірж в економіці України.
- b. Тенденції і перспективи розвитку бірж.
- c. Еволюція біржового товару.

ПЛАН

семінарського заняття з теми 2

«Ринковий механізм та підприємництво».

1. Біржовий товар товарної біржі, його стандартизація і допуск на біржу.
2. Матеріально технічна база і організація роботи біржі.
3. Учасники біржової торгівлі.

4. Біржові угоди та їх класифікація. Послідовність укладання угоди: продавець, брокер, біржа, брокер, покупець.
5. Організація торгівлі на біржі, біржова сесія, біржові торги. Біржовий торговельний зал.
6. Ціновий аналіз. Фундаментальний і технічний аналіз. Економічні показники.

Література

1. Сохацька О.М. Біржова справа: Підручник. – 2-ге вид. змін. й доп. – Тернопіль: Карт-бланш, К.: Кондор, 2008. – С.57-87, 190-270, 328-366.
2. Кушнір Т.Б. Економіка і організація біржової торгівлі: Навч. Посіб.: 2 вид., стереотипне. – Харків: Консул, 2004. – С. 29-53.
3. Біржова діяльність: Навчальний посібник / Під ред. д.е.н. В.І. Крамаренко, д.е.н. Б.І. Холод. – К.: ЦУЛ, 2003. – С.53-77.
4. Дегтярева О.И. Биржевое дело: Учебник для вузов. – М.: ЮНИТИ-ДАНА, 2001. – С.87-193.
5. Закон України «Про товарну біржу» № 1956-12 від 10.12.91 р.

Реферати

1. Члени товарної біржі, їх права та відповідальність.
2. Законодавство України опору сутність і діяльність товарних бірж.
3. Порядок виконання біржових угод і розрахунків по ним.
4. Товарні запаси біржі та управління ними.
5. Графіки у технічному аналізі.
6. Організаційна структура брокерських контор, їх доходи та витрати.
7. Брокерські угоди та їх класифікації.
8. Біржовий контракт.

ПЛАН

семінарського заняття з теми 3

«Підприємство як основна ланка національної економіки».

1. Причини, історія виникнення ф'ючерсної торгівлі, її функції.
2. Поняття ф'ючерсного контракту і його основні риси. Визначення вартості ф'ючерсного контракту, підрахунок прибутків та збитків.
3. Порядок укладання і виконання угод на куплю-продаж ф'ючерсних контрактів.
4. Сутність хеджування. Техніка і види хеджування:
 - а) хеджування покупкою ф'ючерсного контракту («довгий хедж»);

- б) хеджування покупкою ф'ючерного контракту («довгий хедж»);
 - в) хеджування із використанням базису.
5. Спекуляція і хеджування. Функції і види спекулянтів на ф'ючерних ринках.

Література

1. Сохацька О.М. Біржова справа: Підручник. – 2-ге вид. змін. й доп. – Тернопіль: Карт-бланш, К.: Кондор, 2008. – С.123-156, 462-544.
2. Дудяк Р.П., Бугіль С.Я. Організація біржової діяльності: основи теорії і практикум: Навчальний посібник. 2-ге видання, доповнене. – Львів: "Новий світ-2000", "Магнолія плюс". – С. 148-169.
3. Кушнір Т.Б. Економіка і організація біржової торгівлі: Навч. Посіб.: 2 вид., стереотипне. – Харків: Консул, 2004. – С.99-128.
4. Дегтярева О.И. Биржевое дело: Учебник для вузов. – М.: ЮНИТИ-ДАНА, 2001. – С.297-371.

Реферати

1. Методи і техніка спекулятивних операцій на ф'ючерних ринках.
2. Умови спекуляції.
3. Вигоди і недоліки хеджування.
4. Ситуація на товарних ринках яка потребує хеджування.
5. Роль і місце біржової спекуляції.

ПЛАН

семінарського заняття з теми 4

«Роль конкуренції в організації підприємницької діяльності».

1. Поняття опціону. Види опціонів. Спільні риси та відмінності опціонів та ф'ючерних контрактів.
2. Операції з опціонами на ф'ючерні контракти та їх цілі. Фактори, які визначають розміри опціонної премії.
3. Опціонні стратегії.
4. Довгострокова ліквідація опціону. Опціонні угоди.

Література

1. Сохацька О.М. Біржова справа: Підручник. – 2-ге вид. змін. й доп. – Тернопіль: Карт-бланш, К.: Кондор, 2008. – С.277-294, 367-449.
2. Дудяк Р.П., Бугіль С.Я. Організація біржової діяльності: основи теорії і практикум:

Навчальний посібник. 2-ге видання, доповнене. – Львів: "Новий світ-2000", "Магнолія плюс". – 2003. – С. 194-228.

3. Дегтярева О.И. Биржевое дело: Учебник для вузов. – М.: ЮНИТИ-ДАНА, 2001. – С.510-544.

Реферати

1. Опціон як інструмент хеджування.
2. Роль розрахункової палати при торгівлі опціонами.
- 3.

ПЛАН

семінарського заняття з теми 5 «Фінансові основи підприємництва».

1. Фондова біржа та фондовий ринок.
2. Цінні папери та біржовий товар, їх класифікація у світовій та українській практиці. Лістинг.
3. Учасники біржового ринку: емітенти цінних паперів, інвестори, продавці та покупці, посередники, держава.
4. Здійснення котировки цінних паперів.
5. Порядок укладання і виконання біржових угод з цінними паперами.
6. Сутність та функції клірингу та розрахунків. Клірингові операції.

Література

1. Біржова діяльність: Навчальний посібник / Під ред. д.е.н. В.І. Крамаренко, д.е.н. Б.І. Холод. – К.: ЦУЛ, 2003. – С.101-110.
2. Дудяк Р.П., Бугіль С.Я. Організація біржової діяльності: основи теорії і практикum: Навчальний посібник. 2-ге видання, доповнене. – Львів: "Новий світ-2000", "Магнолія плюс". – 2003. – С.249-272.
3. Кушнір Т.Б. Економіка і організація біржової торгівлі: Навч. Посіб.: 2 вид., стереотипне. – Харків: Консул, 2004. – С.184-200.
4. Закон України "Про цінні папери і фондову біржу" від 18.06.1991 р. № 1201-III, с. 7.
5. Закон України "Про державне регулювання цінних паперів в Україні" від 30.10.1996 р. № 448/96-ВР, с.180.
6. Директиви Ради 79/279/ЄЕС від 5 березня 1979 року щодо узгодженості умов включення цінних паперів до офіційного біржового лістингу («Директива про умови лістингу»).
7. Чалдаева Л.А. Фондовая биржа. Организационно-управленческая структуры. – М.:

Екзамен, 2002. – С.39-74, 153-189.

Реферати

1. Економіко-статистичні показники ринку цінних паперів.
2. Біржові індекси.

ПЛАН

семінарського заняття з теми 8

«Ефективність економіки та підприємництва. Підприємницькі ризики»

1. Історія виникнення валютних бірж. Значення та роль валютної біржі.
2. Валюта як біржовий товар. Види валютних угод.
3. Правила проведення валютних операцій.

Література

1. Дудяк Р.П., Бугіль С.Я. Організація біржової діяльності: основи теорії і практикум: Навчальний посібник. 2-ге видання, доповнене. – Львів: "Новий світ-2000", "Магнолія плюс". – С.249-272.
2. Кушнір Т.Б. Економіка і організація біржової торгівлі: Навч. Посіб.: 2 вид., стереотипне. – Харків: Консул, 2004. – С.184-200.
3. Барінов Э.А., Хмыз О.В. Рынки: валютные и ценных бумаг. – М.: Экзамен, 2001. – С.10-35, 250-300, 430-432.
4. Закон України “Про електронні документи та електронний документообіг” від 22.05.2003 р. №851-IV.

Реферати

1. Валютний ринок і валютна біржа.
2. Валютні угоди та механізм їх використання.
3. Біржові ризики та їх види.

6. ТЕСТОВІ ЗАВДАННЯ З ДИСЦИПЛІНИ «ОСНОВИ БІЗНЕСУ»

Тестові завдання

за темами № 1. Вступ до дисципліни. Основні економічні проблеми, № 2. Ринковий механізм та підприємництво, № 3. Підприємство як основна ланка національної економіки, № 4. Роль конкуренції в організації підприємницької діяльності.

1. Підприємництво - це такий вид діяльності, для якого притаманне :

- а) самостійність;
- б) наявність ризику;
- в) дотримання загальноприйнятих норм;
- г) орієнтація на досягнення комерційного успіху;
- д) інноваційний характер;
- е) усе вище перелічене; ж) а,б,в,г.

2. Згідно законодавства України суб'єктом підприємництва не можуть бути :

- а) особа, яка має непогашену судимість;
- б) військовослужбовець;
- в) робітник державної безпеки;
- г) службовці державної влади;
- д) робітник державного господарства;
- е) службовці органів прокуратури;
- ж) усі вище перелічувані.

3. Яке з наведених речень не належить до визначення цивілізованого підприємництва :

- а) підприємництво - це механізм мотивації ефективного виробництва;
- б) підприємництво - це проява науково-технічної, комерційної, організаційної творчості;
- в) підприємництво - це діяльність по задоволенню особистих потреб, не зважаючи на моральні норми;
- г) ініціативна самостійна діяльність, яка спрямована на здобуття прибутку;
- д) усе вище перелічене.

4. До умов підприємницької діяльності належать :

- а) наявність організаційно-економічної самостійності;
- б) повна економічна відповідальність;
- в) правові гарантії з боку суспільства;
- г) етика підприємництва;
- д) усе вище перелічене.
- з) а, б, в.

5. В якому розділі бізнес-плану приводять опис продукту, його споживчих якостей, наочне зображення товару :

- а) резюме;
- б) аналіз ринку;
- в) план виробництва;
- г) оцінка ризику і страхування.

Тестові завдання

за темами № 5. Фінансові основи підприємництва, № 6. Основи ціноутворення, №7. Інвестиційні джерела розвитку підприємництва, № 8. Ефективність економіки та підприємництва. Підприємницькі ризики.

1. Скорегована» підприємницька мораль - це :

- а) відсутність моралі;
- б) компроміс між підприємницькими та моральними принципами;
- в) мораль яка визначається тільки характером підприємницької діяльності;
- г) незалежність від моральних принципів інших.

2. Фінансовий механізм включає все нижче перелічене, за винятком:

- а) правового забезпечення;
- б) методів та важелів регулювання;
- в) фінансових ресурсів;
- г) інформаційного забезпечення;
- д) нормативного забезпечення.

3. Задачі реклами не включають:

- а) поліпшення якостей товару;
- б) притягнення уваги до товару;
- в) інформування про якості та області застосування;
- г) боротьбу з переконаннями покупця.

4. Чим регулюються відносини найму робітника в ринковій економіці:

- а) контракт;
- б) трудовий договір;
- в) трудове погодження;
- г) наказ;
- д) усе вище перелічене;
- е) а, б, в.

5. Делегування управління - це :

- а) направлення делегата на наукову конференцію;
- б) передача певних керуючих повноважень;
- в) змога поділити відповідальність з іншими;
- г) узгодження своєї діяльності з колегами;
- д) усе вище перелічене.